

İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi
Journal of the Human and Social Science Researches
[2147-1185]

[itobiad], 2020, 9 (5): 3835/3852

**Okul Dışı Öğrenme Ortamlarının Türkçe Dersi
Ünitelendirilmiş Yıllık Planlarına Yansımaları**

Reflections of Out-of-School Learning Environments on
Unitized Turkish Lesson Annual Plans

Yavuz Selim BAYBURTLU

Dr. Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı

yavuzselimbayburtlu@gmail.com

Orcid ID: 0000- 0002- 6128-6239

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Received : 22.05.2020
Kabul Tarihi / Accepted : 06.12.2020
Yayın Tarihi / Published : 12.12.2020
Yayın Sezonu : Ekim-Kasım-Aralık
Pub Date Season : October-November-December

Atıf/Cite as: Bayburtlu, Y . (2020). Okul Dışı Öğrenme Ortamlarının Türkçe Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Planlarına Yansımaları . İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi , 9 (5) , 3835-3852 . Retrieved from <http://www.itobiad.com/tr/pub/issue/57287/741245>

İntihal /Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. <http://www.itobiad.com/>

Copyright © Published by Mustafa YİĞİTOĞLU Since 2012 – Istanbul / Eyup, Turkey. All rights reserved.

Okul Dışı Öğrenme Ortamlarının Türkçe Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Planlarına Yansımaları

Öz

Okul dışı öğrenme ortamları öğrencilerin okulda edinecekleri kazanımları pekiştirmek ve kalıcı hala getirerek somutlaştırmak için okulun dışında yapılan eğitim amaçlı gezi faaliyetleri ve etkinlikleridir. Bu amaçla yapılacak olan etkinliklerin belirli bir plan ile yapılması gerekir. Türkçe dersinde yapılacak eğitim amaçlı her etkinlik Türkçe dersi yıllık planında ilgili dersin öğretmenlerince belirlenir. Yıl içerisinde hangi ayda hangi etkinliğin yapılacağı kazanımlarla ilişkilendirilerek yıllık plana işlenir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından eğitimde yeni bir yol haritası niteliğinde olan 2023 Eğitim Vizyon Belgesi oluşturulmuştur. Bu belgede okul dışı öğrenme ortamlarının derslerin konu ve kazanımlarıyla ilişkilendirilmeleri istenmektedir. Vizyon Belgesi mantık olarak okullara; öğrencileri hayata hazırlayan, yaparak yaşayarak öğrendikleri, aktif ve dinamik öğrenme yaşantıları sunulan bir ortam rolü biçmektedir. Bu çalışmada Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planlarında okul dışı öğrenme ortamlarına yer verilme durumu araştırılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planlarında okul dışı öğrenme ortamlarına yok denecek kadar az yer verildiği tespit edilmiştir. 5, 6 ve 7. sınıf ünitelendirilmiş yıllık planlarında okul dışı öğrenme ortamlarına 1'er defa yer verilmiştir. 8. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planlarında okul dışı öğrenme ortamlarına hiç yer verilmediği görülmüştür. Okul dışı öğrenme ortamlarının her sınıf düzeyi için standart sıklık seviyesi ortaya konmalıdır. Türkçe öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarına Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planlarında yok denecek kadar az yer vermelerinin nedenleri araştırılabilir. Bu konuda Türkçe öğretmenlerinin görüşlerini alan çalışmalar yapılabilir. Okul dışı öğrenme ortamları ile ilgili Türkçe öğretmenlerine hizmet içi eğitim programları düzenlenebilir. Her ilde, okulda ders yılı başında Türkçe dersi zümre öğretmenleri Türkçe dersleri için okul dışı öğrenme ortamlarını planlayıp ünitelendirilmiş yıllık ders planlarına koyabilir. Okul idareleri ile birlikte okul dışı öğrenme ortamlarının planlamaları yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: Okul dışı öğrenme ortamları, Türkçe dersi okul dışı öğrenme, ünitelendirilmiş yıllık planlarda okul dışı öğrenme, okul dışı eğitim, okul dışında Türkçe dersi.

Reflections of Out-of-School Learning Environments on Unitized Turkish Lesson Annual Plans

Abstract

Out-of-school learning environments are educational excursions and activities performed outside the school to embody the learning outcomes students gain at school by making them permanent. Activities to be held for this purpose should be done with a certain plan. Each educational activity to be held in Turkish lessons is determined in the Turkish lesson annual plan by the teachers of the relevant lesson. Activities specific to each month are recorded in the annual plan with relevant learning outcomes. The 2023 Education Vision Document, which is a new roadmap in education, was created by the Ministry of National Education. In this document, it is required to associate out-of-school learning environments with the subject and objectives of the lessons. Vision Document conceptually shapes the role of schools which is an environment that prepares students for life, where they learn by doing, and where active and dynamic learning experiences are provided. In this study, the status of including out-of-school learning environments in unitized Turkish lesson annual plans was investigated. According to the results of the study, it was determined that there was almost no room for out-of-school learning environments in unitized Turkish lesson annual plans. Out-of-school learning environments were included once in the annual plans of 5th, 6th, and 7th grades. It was observed that out-of-school learning environments were not included at all in 8th grade unitized Turkish lesson annual plans. Standard frequency levels of out-of-school learning environments should be set for each grade level. This level of frequency can be expressed in the Turkish course curriculum. The reasons why Turkish teachers give little or no space to out-of-school learning environments in their annual plans for Turkish lessons can be investigated. Studies on the opinions of Turkish teachers on this subject can be conducted. The study can be expanded to include Turkish teachers from different cities. Interdisciplinary collaborative studies can be conducted with Turkish teachers and teachers of other subjects. In-service training programs can be organized for Turkish teachers regarding out-of-school learning environments. In each city, at the beginning of the school year, Turkish class teachers can plan out-of-school learning environments for Turkish lessons and include them in their unitized annual lesson plans. Out-of-school learning environments can be planned together with school administrations.

Keywords: Out-of-school learning environments, Turkish lesson out-of-school learning, out-of-school learning in unitized annual plans, out-of-school education, out-of-school Turkish lessons.

Giriş

Eğitim, kişiye doğumundan itibaren zekâ, beden ve ruhça kendi isteği ve yaşantıları yoluyla kalıcı izli davranış değişikliği oluşturma sürecidir (Özbay, 2013, s.12). Eğitimde bireylere davranış değişikliği kazandırılırken planlardan yararlanır. Plan, yapılacak olan eğitim faaliyetinin yapılaş biçiminin tarifidir. Bu tarif yer, zaman, yöntem ve teknikler gibi çeşitli kavramları barındıran zengin bir içeriğe sahiptir. Planlar eğitim faaliyetlerinin uygulayıcıları olan öğretmenlere eğitim süreci boyunca yol gösterir. Eğitim açısından gerekli, kanunen zorunlu olan plan yapmak, öğretim sürecinin en önemli ögelerinden biri olup, yapılacak eğitimin amaçlarını en kısa ve en etkili bir şekilde gerçekleştirebilmek amacıyla yapılır (Kılıç, Nalçacı & Erçoşkun, 2004, s. 2). Okullarda eğitim öğretim faaliyetleri yıl boyunca planlanır. Öğretmenlerin bir yılda öğreteceği dersin planına ünitelendirilmiş yıllık plan denir. Ünitelendirilmiş yıllık planlar o dersi okutacak ders ya da zümre öğretmenleri tarafından hazırlanır ve okul müdürünün onayıyla uygulamaya koyulur. Ünitelendirilmiş yıllık planlarda bir ders yılı boyunca yapılacak eğitim öğretim faaliyetleri detaylıca ele alınır. Ünitelendirilmiş yıllık planlarda günümüz teknoloji ve bilgi birikiminden yararlanır.

Günümüzde bilgi ve teknoloji takip edilmesi çok zor bir hızda değişmekte ve gelişmektedir. Bu hızlı değişim ve gelişime entegre olan ya da esinlenip öz yaratım süreçlerinden geçirerek kendine özgü bir sistem haline getirebilen ülkeler eğitim sistemlerini güçlü ve rekabet edebilir düzeyde tutabilmektedir. Bu değişim ve gelişim öğrenme ihtiyaçlarını, öğrenme biçimlerini, öğrenme materyallerini, öğrenme yöntem ve tekniklerini, öğrenme ortamlarını kısacası öğrenmeyi tüm yönleriyle etkilemektedir. Bu nedenle zaman zaman eğitim sistemlerinde ve politikalarında bazı değişimler, güncellemeler yapılmaktadır. Bu bağlamda Türkçe dersi öğretim programları da 1924, 1926, 1929, 1930, 1931, 1932, 1936, 1938, 1948, 1949, 1962,1968, 1981,2005, 2006, 2015, 2017, 2018, 2019 yıllarında değiştirilmiş ya da güncellenmişti. Bunlara ek olarak 2018 yılında eğitim sistemimizin değişen ve gelişen dünyaya ayak uydurabilmesinde bir yol haritası olan 2023 Eğitim Vizyon Belgesi oluşturulmuştur. Bu belge eğitimi bir ekosistem olarak ele almış ve tüm öğrenme yaşantılarında birtakım değişiklikler öngörmüştür. Bu değişiklikler 2023 Eğitim Vizyon Belgesi Temel Eğitim ve Ortaöğretim Teması Hedeflerinde şöyle ifade edilmektedir (2023 Eğitim Vizyon Belgesi, 2018, s.88-98):

- 1) “Çocukların kendi bölgelerinin üretim, kültür, sanat ve coğrafi kapasitesini keşfetmesine, bitki ve hayvan türlerini, yöresel yemeklerini, oyunlarını ve folklorunu tanımasına,

derslerle bütünleşik veya ders dışı etkinlik olarak ağırlık verilecektir.

- 2) Okulların, bölgelerindeki bilim merkezleri, müzeler, sanat merkezleri, teknoparklar ve üniversitelerle iş birlikleri artırılacaktır.
- 3) Doğal, tarihî ve kültürel mekânlar ile bilim-sanat merkezleri ve müzeler gibi okul dışı öğrenme ortamlarının müfredatlarda yer alan kazanımlar doğrultusunda daha etkili kullanılması sağlanacaktır.”

2023 Eğitim Vizyon Belgesi Türkçe öğretim programında yer alan kazanımlar ile okul dışı öğrenme ortamlarının ilişkilendirilmesini öngörmektedir. Okul dışı öğrenme ortamları; eğitimin yaparak yaşayarak öğrenildiği, öğrencilerin hayata hazırlandığı, öğrencilere yaşam becerileri sunulduğu ortamlardır. Okul dışı öğrenme ortamları; macera eğitimi, çevre eğitimi, okul tabanlı açık sınıf deneysel eğitim, doğa eğitimi gibi kavramlarla ifade edilmektedir (Smith & Walsh, 2019). Okul dışı öğrenme ortamları dersin kazanımları doğrultusunda ve bir plan içerisinde öğrenme amacıyla öğrencilerle birlikte okul dışında yapılan gezi gibi tüm faaliyetleri kapsar (Laçın Şimşek, 2011, s.3). Alan yazında okul dışı öğrenme ortamlarının özellikleri ve etkililiği çeşitli araştırmacılar tarafından şöyle sıralanmıştır: kalıcı öğrenmeye katkı sağlar, sınıf içi etkinliklere göre daha eğlenceli bulunur, öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerini sağlar, öğrencilerin derse karşı ilgilerini artırır, öğrencileri motive eder, beş temel duyu organını kullanmalarına imkân sağladığı için somut öğrenmeye yardımcı olur, vatanseverlik, bağımsızlık gibi çeşitli değer ve inançların kazanılmasında etkilidir, öğrencileri derse karşı heyecanlandırır (Karademir, 2013; Malone, 2008; Oktay, Ekinci & Şen, 2020; Öztürk, 2009; Tatar & Bağrıyanık, 2012; Yavuz & Balkan Kıyıcı, 2012). Okul dışı öğrenme ortamları öğrencilere okulda edindikleri bilgileri kullanma imkânı sağlamaktadır. Öğrenciler edindikleri kazanımların gerçek hayattaki izdüşümlerini okul dışı öğrenme ortamları vasıtasıyla görebilmektedir. Bu da öğrenmeye karşı ilgi ve algılarını arttırmaktadır. Okul dışı öğrenme ortamları yapısalcı eğitim anlayışının getirmiş olduğu yaparak yaşayarak öğrenme motivasyonunun bir göstergesidir. Bu ortamlar öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme imkânı sunarak okulda yaşayamayacakları deneyimlerle karşılaşmalarını sağlamaktadır (Martin, 2004, s.77). Bütün bu özellikler dikkate alındığında okul dışı öğrenme ortamlarına eğitim öğretim programlarıyla derslerde yer verilmesinin öğrenciler için ne kadar faydalı olacağı açıkça görülmektedir. Okul dışı öğrenme ortamları Türkçe dersi öğretim programında yer alan kazanımların okul dışı öğrenme etkinliğinin gerçekleştirilebileceği öngörülen okul dışı bir mekânla ilişkilendirilmesi ile oluşturulabilir. Bu örneklendirilecek olursa; 5. sınıf Türkçe dersi “T.5.1.12. Dinleme stratejilerini

uygular." kazanımı "Şehir tiyatrosunda tiyatro izleme etkinliği ile somutlaştırılabilir.

Milli Eğitim Bakanlığı okul dışı öğrenme ortamlarının eğitim öğretim programlarıyla ilişkilendirilmesini istemektedir. Bu amaç doğrultusunda Okul Dışı Öğrenme Ortamları Kılavuzu Hazırlanmıştır (ODÖOK, 2019). Okul dışı öğrenme ortamları bu Kılavuzda şöyle sıralanmıştır (s,4):

- a) Devlet kurumlarına ait tüm müzeler ile tescilli özel müzeler,
- b) Kamu kurumlarına ait bilim ve sanat merkezleri,
- c) Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından belirlenmiş tarihi ve kültürel alanlar,
- ç) Kamu kurumlarına ait kütüphaneler ile edebiyat müze kütüphaneleri,
- d) Doğal sit alanları ve ören yerleri,
- e) Teknoparklar,
- f) Ziyarete açık endüstriyel kuruluşlar,
- g) Üniversiteler,
- ğ) Millî, tematik park ve bahçelerden oluşur.

Milli Eğitim Bakanlığı Okul Dışı Öğrenme Ortamları Kılavuzunda okullarda okutulan derslerin konu ve kazanımlarının okul dışı öğrenme ortamlarıyla ilişkilendirilmesini amaçlamaktadır. Bu amacın hayata geçebilmesi ve sağlıklı yürütülebilmesi için ilgili dersi okutan ders öğretmeni tarafından o dersin yıllık planına işlenmiş olması gerekmektedir. Bu araştırmanın amacı da Türkçe dersi yıllık planlarında okul dışı öğrenme ortamlarına yer verilme durumunu tespit etmektir. Bu amaçla 5, 6, 7. ve 8. sınıf Türkçe dersi yıllık planlarında okul dışı öğrenme ortamlarına yer verme durumları incelenmiş ve aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. 5. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planlarında okul dışı öğrenme ortamlarına ne kadar ve nasıl yer verilmektedir?
2. 6. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planlarında okul dışı öğrenme ortamlarına ne kadar ve nasıl yer verilmektedir?
3. 7. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planlarında okul dışı öğrenme ortamlarına ne kadar ve nasıl yer verilmektedir?
4. 8. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planlarında okul dışı öğrenme ortamlarına ne kadar ve nasıl yer verilmektedir?

Yöntem

Bu çalışma nitel bir çalışmadır. Nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden araştırmanın formatına en uygun olduğu düşünülen doküman incelemesi yöntemi tercih edilmiştir. Doküman incelemesi yönteminde araştırılacak konu ile ilgili bilgi alınabilecek tüm yazılı dokümanlar incelenir (Yıldırım & Şimşek, 2013, s.191). Araştırmada tüm evrene ulaşmak zor olacağından örneklem belirleme yöntemine gidilmiştir. Araştırmacı Antalya ilinde görev yaptığından örneklemde sınırlamaya gidilmiş ve kolay ulaşılabilirlik açısından uygun örneklem yöntemi seçilmiştir. Örneklem grubu belirlenirken Antalya merkez ilçelerinde görev yapan Türkçe öğretmenlerine ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmaya katılmak isteyen ve farklı okullarda görev yapan 25 gönüllü Türkçe öğretmeni araştırmanın örneklem gurubunu oluşturmuştur. Bu çalışma araştırmaya gönüllü olarak katılma 25 Türkçe öğretmeninden elde edilen Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planları ile sınırlıdır.

Çalışma Grubu/Araştırma Nesneleri

Öncelikle gerekli izinler alınarak Antalya merkez ilçelerindeki ortaokullarda görev yapan Türkçe öğretmenlerine okul idareleri aracılığıyla ulaşılmıştır. Araştırmaya 25 farklı okuldan gönüllü olarak 25 Türkçe öğretmeni katılacağını beyan etmiştir. Türkçe öğretmenlerine araştırma hakkında detaylı bilgiler verilerek kendilerinden araştırmada kullanılmak üzere Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planı örnekleri istenmiştir. Çalışmada araştırma nesneleri olarak Antalya ilinde 2019-2020 eğitim öğretim yılında uygulanan ve gönüllü olarak araştırmaya katılan 25 Türkçe öğretmeninden elde edilen Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planları incelenmiştir.

Veri Analizi

2019-2020 eğitim öğretim yılında Antalya ilinde uygulanan Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planları 23.09.2019 ile 23.10.2019 tarihleri arasında ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planları incelenirken Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Okul Dışı Öğrenme Ortamları Kılavuzu'nda (ODÖOK, 2019) sıralanan okul dışı öğrenme ortamlarını içeren bir çizelge oluşturulmuştur. Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planları incelenirken nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Dokümanların incelenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Türkçe öğretmenlerinden elde edilen ünitelendirilmiş yıllık planlar şubeler bazında ayrı ayrı ele alınarak oluşturulan çizelgeye işlenmiş ve okul dışı öğrenme ortamlarına yer verme durumları tespit edilmeye çalışılmıştır. Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planları tema tema incelenmiş ve elde edilen veriler tasnif edilerek Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planlarının okul dışı öğrenme ortamlarına yer verme durumları kategorisel analiz yapılarak tablolar halinde gösterilmiştir.

Geçerlilik ve Güvenilirlik

Araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliğine katkı sağlamak için 2 alan uzmanına başvurulmuştur. Alan uzmanları araştırmacı tarafından incelenen ünitelendirilmiş yıllık planları incelemiştir. Alan uzmanlarının inceleme sonuçları ile araştırmacının inceleme sonuçlarının tutarlılık gösterdiği görülmüştür. Alan uzmanları ve araştırmacının inceleme olduğu ünitelendirilmiş yıllık planlardan elde edilen veriler arasındaki tutarlılığın Tavşancıl ve Aslan (2001) tarafından geliştirilen uzlaşma sayısı/uzlaşma+uzlaşma sayısı formülüne göre (%93) güvenilir olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca incelenen ünitelendirilmiş yıllık planlarda tespit edilen okul dışı öğrenme ortamlarından örnekler tablolarda sunulmuş ve araştırmanın güvenilirliğine katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

Bulgular

Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planlarının incelenmesi sonucunda tespit edilen bulgular araştırmanın amacındaki problem sıralamasına göre tablolara şeklinde aşağıda detaylıca sunulmuştur.

5. Sınıf Türkçe Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Planlarında Okul Dışı Öğrenme Ortamlarına Yer Verilme Durumu

5. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planları incelenmiştir. Planlarda 8 temaya yer verildiği görülmüştür. Temalar, birey ve toplum, milli mücadele ve Atatürk, doğa ve evren, milli kültürümüz, vatandaşlık, sağlık ve spor, erdemler, bilim ve teknoloji temalarıdır. Ünitelendirilmiş yıllık planlarda tespit edilen okul dışı öğrenme ortamları Türkçe dersi öğretim programındaki kazanımlara ve bu kazanımla ilişkilendirme durumuna göre tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

5. sınıf Türkçe Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Planı Okul Dışı Öğrenme

Tema	Türkçe Dersi Öğretim Programındaki Kazanım	Okul Dışı Öğrenme Ortamı	Kazanımla İlişkilendirme
1.Birey ve toplum	X	X	X
2.Milli mücadele ve Atatürk	T.5.3.5. Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.	Antalya Atatürk Evi Müzesi	Atatürk'ün Hayatını ve Atatürk ile ilgili anıları okurken karşılaştığı yeni kelime ve kelime gruplarının anlamını bağlamdan hareketle

**Okul Dışı Öğrenme Ortamlarının Türkçe Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Planlarına
Yansımaları**

	tahmin eder.		
3.Doğa ve evren	X	X	X
4.Milli kültürümüz	X	X	X
5.Vatandaşlık	X	X	X
6.Sağlık ve spor	X	X	X
7.Erdemler	X	X	X
8.Bilim ve teknoloji	X	X	X
Frekans	1	1	1

Araştırmada 25 adet 5. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planı incelenmiştir. İncelenen ünitelendirilmiş yıllık planlardan sadece 2 tanesinde Milli mücadele ve Atatürk temasında “Antalya Atatürk Evi Müzesi” okul dışı öğrenme ortamına yer verildiği görülmüştür. Tablo 1 incelendiğinde Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planlarında milli mücadele ve Atatürk teması dışında hiçbir temada okul dışı öğrenme ortamlarına yer verilmediği görülmektedir. Milli mücadele ve Atatürk temasında yer verilen okul dışı öğrenme ortamının Türkçe dersi öğretim programında okuma becerisi kazanımlarından “T.5.3.5. Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.” kazanımına karşılık geldiği anlaşılmaktadır. Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planına göre öğrenciler okul dışı öğrenme ortamı olarak Antalya Atatürk Evi Müzesi’ne götürülecektir. Bu okul dışı öğrenme ortamı yıllık planda; “Atatürk’ün Hayatını ve Atatürk ile ilgili anıları okurken karşılaştığı yeni kelime ve kelime gruplarının anlamını bağlamdan hareketle tahmin eder.” kazanımı ile ilişkilendirilmiştir. 5. Sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planında ele alınan temalar düşünüldüğünde birey ve toplum, milli mücadele ve Atatürk, doğa ve evren, milli kültürümüz, vatandaşlık, sağlık ve spor, erdemler, bilim ve teknoloji temalarının isimlerine uygun bir okul dışı öğrenme ortamına yer verilebilirdi. 5. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planında sadece milli mücadele ve Atatürk temasında “Antalya Atatürk Evi Müzesi” adında bir okul dışı öğrenme ortamına yer verilerek diğer temalarda hiç okul dışı öğrenme ortamlarına yer verilmemesi okul dışı öğrenme ortamlarının çeşitli araştırmacılar tarafından ifade edilen özellikleri itibarıyla öğrencilere kazandırabileceği niteliklerin göz ardı edildiği görülmektedir. Ayrıca diğer temalarda okul dışı öğrenme ortamlarına hiç yer verilmemesi 2023 Eğitim Vizyon Belgesinde bahsedilen hedeflere ulaşma açısından oldukça düşündürücüdür.

6. Sınıf Türkçe Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Planlarında Okul Dışı Öğrenme Ortamlarına Yer Verilme Durumu

6. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planları incelenmiştir. Planlarda 8 temaya yer verildiği görülmüştür. Bu temalar, okuma kültürü, milli mücadele ve Atatürk, bilim ve teknoloji, erdemler, doğa ve evren, milli kültürümüz, sağlık ve spor, birey ve toplum temalarıdır. Ünitelendirilmiş yıllık planlarda tespit edilen okul dışı öğrenme ortamları Türkçe dersi öğretim programındaki kazanımlara ve bu kazanımla ilişkilendirme durumuna göre tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

6. sınıf Türkçe Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Planı Okul Dışı Öğrenme

Tema/Metin	Türkçe Dersi Öğretim Programındaki Kazanım	Okul Dışı Öğrenme Ortamı	Kazanımla İlişkilendirme
1.Okuma kültürü	<i>T.6.3.4.Okuma stratejilerini kullanır.</i>	İl Halk Kütüphanesi ziyareti	Sesli, sessiz, tahmin ederek, not alarak, soru sorarak, okuma tiyatrosu ve hızlı okuma gibi yöntem ve teknikleri öğrenir ve kullanır. Kitap okuma alışkanlığı kazanır.
2.Milli mücadele ve Atatürk	X	X	X
3.Bilim ve teknoloji	X	X	X
4. Erdemler	X	X	X
5.Doğa ve evren	X	X	X
6. Milli kültürümüz	X	X	X
7. Sağlık ve spor	X	X	X
8.Birey ve toplum	X	X	X
Frekans	1	1	1

Araştırmada 25 adet Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planı incelenmiştir. Tablo 2 incelendiğinde Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planlarında okuma kültürü teması dışında hiçbir temada okul dışı öğrenme ortamlarına yer verilmediği görülmektedir. Okuma kültürü temasında yer verilen okul dışı öğrenme ortamının Türkçe dersi öğretim programında okuma becerisi kazanımlarından “T.6.3.4. Okuma stratejilerini kullanır.” kazanımına

**Okul Dışı Öğrenme Ortamlarının Türkçe Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Planlarına
Yansımaları**

karşılık geldiği anlaşılmaktadır. 6. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planına göre öğrenciler okul dışı öğrenme ortamı olarak Antalya İl Halk Kütüphanesine götürülecektir. Araştırmada incelenen 25 6. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planında sadece 1 planda okul dışı öğrenme ortamına yer verilmesi görülmüştür. Bu okul dışı öğrenme ortamı ünitelendirilmiş yıllık planda; “Sesli, sessiz, tahmin ederek, not alarak, soru sorarak, okuma tiyatrosu ve hızlı okuma gibi yöntem ve teknikleri öğrenir ve kullanır. Kitap okuma alışkanlığı kazanır.” kazanımı ile ilişkilendirilmiştir. 6. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planında ele alınan temalar düşünüldüğünde okuma kültürü, milli mücadele ve Atatürk, bilim ve teknoloji, erdemler, doğa ve evren, milli kültürümüz, sağlık ve spor, birey ve toplum temalarının isimlerine uygun bir okul dışı öğrenme ortamına yer verilebilirdi. İncelenen 6. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planlarında sadece okuma kültürü temasında “İl Halk Kütüphanesi ziyareti” isminde bir okul dışı öğrenme ortamına yer verilerek diğer temalarda hiç okul dışı öğrenme ortamlarına yer verilmemesi okul dışı öğrenme ortamlarının çeşitli araştırmacılar tarafından ifade edilen özellikleri itibarıyla öğrencilere kazandırabileceği niteliklerin göz ardı edildiği görülmektedir.

7. Sınıf Türkçe Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Planlarında Okul Dışı Öğrenme Ortamlarına Yer Verilme Durumu

7. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planları incelenmiştir. Planlarda 8 temaya yer verildiği görülmüştür. Bu temalar; erdemler, milli mücadele ve Atatürk, duygular, milli kültürümüz, doğa ve evren, sanat, kişisel gelişim, bilim ve teknoloji temalarıdır. Ünitelendirilmiş yıllık planlarda tespit edilen okul dışı öğrenme ortamları Türkçe dersi öğretim programındaki kazanımlara ve bu kazanımla ilişkilendirme durumuna göre tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3

7. Sınıf Türkçe Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Planı Okul Dışı Öğrenme

Tema/Metin	Türkçe Dersi Öğretim Programındaki Kazanım	Okul Dışı Öğrenme Ortamı	Kazanımla İlişkilendirme
1. Erdemler	X	X	X
2. Milli mücadele ve Atatürk	X	X	X
3. Duygular	X	X	X
4. Milli kültürümüz	X	X	X
5. Doğa ve evren	X	X	X

6. Sanat	T.7.3.32. Bilgi kaynaklarını etkili şekilde kullanır.	Antalya Müzesi	Tarihi ve kültürel yerler hakkında bilgi edinir. Bilgi toplana, araştırma ve gözlem yapma kavramlarını öğrenir. Bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini kavrar ve bilgi kaynaklarını sorgular.
7. Kişisel gelişim	X	X	X
8. Bilim ve teknoloji	X	X	X
Frekans	1	1	1

Araştırmada toplam 25 adet Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planı incelenmiştir. Sadece 1 Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planında okul dışı öğrenme ortamına yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 3 incelendiğinde Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planlarında sanat teması dışında hiçbir temada okul dışı öğrenme ortamlarına yer verilmediği görülmektedir. Sanat temasında yer verilen okul dışı öğrenme ortamının Türkçe dersi öğretim programında anlama becerisi kazanımlarından “T.7.3.32. Bilgi kaynaklarını etkili şekilde kullanır.” kazanımına karşılık geldiği anlaşılmaktadır. 7. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planına göre öğrenciler okul dışı öğrenme ortamı olarak Antalya Müzesine götürülecektir. Bu okul dışı öğrenme ortamı yıllık planda; “Tarihi ve kültürel yerler hakkında bilgi edinir. Bilgi toplana, araştırma ve gözlem yapma kavramlarını öğrenir. Bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini kavrar ve bilgi kaynaklarını sorgular.” kazanımı ile ilişkilendirilmiştir. 7. sınıf Türkçe dersi yıllık planında ele alınan temalar düşünüldüğünde erdemler, milli mücadele ve Atatürk, duygular, milli kültürümüz, doğa ve evren, sanat, kişisel gelişim, bilim ve teknoloji temalarının isimlerine uygun bir okul dışı öğrenme ortamına yer verilebilirdi. 7. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planında sadece sanat temasında “Antalya Müzesi Gezisi” adında bir okul dışı öğrenme ortamına yer verilerek diğer temalarda hiç okul dışı öğrenme ortamlarına yer verilmemesi okul dışı öğrenme ortamlarının çeşitli araştırmacılar tarafından ifade edilen özellikleri itibarıyla öğrencilere kazandırabileceği niteliklerin göz ardı edildiği görülmektedir.

8. Sınıf Türkçe Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Planlarında Okul Dışı Öğrenme Ortamlarına Yer Verilme Durumu

8. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planları incelenmiştir. Planlarda 8 temaya yer verildiği görülmüştür. Bu temalar; erdemler, milli mücadele ve

**Okul Dışı Öğrenme Ortamlarının Türkçe Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Planlarına
Yansımaları**

Atatürk, bilim ve teknoloji, birey ve toplum, zaman ve mekân, milli kültürümüz, doğa ve evren, vatandaşlık temalarıdır. Ünitelendirilmiş yıllık planlarda tespit edilen okul dışı öğrenme ortamları Türkçe dersi öğretim programındaki kazanımlara ve bu kazanımla ilişkilendirme durumuna göre tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4

8. sınıf Türkçe Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Planı Okul Dışı Öğrenme

Tema/Metin	Türkçe Dersi Öğretim Programındaki Kazanım	Okul Dışı Öğrenme Ortamı	Kazanımla İlişkilendirme
1. Erdemler	X	X	X
2. Milli mücadele ve Atatürk	X	X	X
3. Bilim ve teknoloji	X	X	X
4. Birey ve toplum	X	X	X
5. Zaman ve mekân	X	X	X
6. Milli kültürümüz	X	X	X
7. Doğa ve evren	X	X	X
8. Vatandaşlık	X	X	X
Frekans	0	0	0

Araştırmada 25 adet 8. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planı incelenmiştir. Tablo 4 incelendiğinde 8. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planlarında hiçbir temada okul dışı öğrenme ortamlarına yer verilmediği görülmektedir. 8. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planında ele alınan temalar düşünüldüğünde okuma kültürü, milli mücadele ve Atatürk, bilim ve teknoloji, erdemler, doğa ve evren, milli kültürümüz, sağlık ve spor, birey ve toplum temalarının her birinin isimlerine uygun bir okul dışı öğrenme ortamına yer verilebilirdi.

8. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planında temalarda hiç okul dışı öğrenme ortamlarına yer verilmemesi okul dışı öğrenme ortamlarının öğrenciler üzerindeki etkileri hakkında dersin uygulayıcıları olan öğretmenlerin yeterince fikir sahibi olmadıkları düşünülmektedir. 2023 Eğitim Vizyon Belgesinde okul dışı öğrenme ortamlarının eğitimde sıkça kullanılması, öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmeye teşvik edilmesi üzerinde durulmaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Okul dışı öğrenme ortamları öğrencilerin yaparak yaşarak öğrendikleri ortamlardır. 2023 Eğitim Vizyon Belgesinde eğitimde yenilikçi uygulamalar imkân sağlanması öngörülmektedir (s,88). Bunun yanı sıra Milli Eğitim Bakanlığı okul dışı öğrenme ortamlarının tüm eğitim kurumlarında yaygınlaştırılması ve eğitim öğretim programlarıyla ilişkilendirilerek okullarda sıkça okul dışı eğitim ortamlarına yer verilmesi amacıyla Okul Dışı Öğrenme Ortamları Kılavuzu yayınlamıştır. Eğitim kurumlarının da bu kılavuza göre eğitim faaliyetlerini düzenlemelerini istemiştir. Bu çalışmada okullarda bir yıl boyunca yapılacak eğitim ve öğretim faaliyetlerinin düzenlendiği Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planlarında okul dışı öğrenme ortamlarına yer verilme durumu araştırılmıştır. Okul dışı öğrenme ortamlarının öğretmene ve öğrencilere sağladığı birçok avantaj olduğu bilinmektedir (Ay, Anagün & Demir, 2015, s. 115). Okul dışı öğrenme etkinlikleri, ilgili dersin kazanımlarına katkı sağlamak amacıyla gerçekleştirilen ve okulun dışında yapılan ve dersin tamamlayıcısı olan faaliyetlerdir (Karademir, 2013). Okul dışı öğrenme ortamlarının öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığı ve öğrencilerde derse karşı olumlu tutumlar geliştirdiği çeşitli araştırmalarda kanıtlanmıştır (Akin,2012, Çiçek & Saraç, 2017). Edebiyat alanında yapılan bazı çalışmalar okul dışı öğrenme ortamlarının öğrencilerin hatırlama yeteneklerini geliştirdiğini göstermiştir (Achor, Ogeba & Samuel, 2014). Araştırmadan elde edilen bulgulara göre Türkçe dersi yıllık planlarında okul dışı öğrenme ortamlarına yeterince yer verilmediği görülmüştür. Sadece 4 planda okul dışı öğrenme ortamlarına yer verildiği tespit edilmiştir. Bu araştırmada olduğu gibi çeşitli araştırmalarda da ortaya çıkan sonuçlara göre öğretmenler okul dışı öğrenme ortamlarına çeşitli zorlukları sebebiyle okullarda az yer vermektedir (Kubat, 2018; Topaloğlu ve Kıyıcı, 2018). Alan yazında birçok araştırmacı tarafından okul dışı öğrenme ortamlarının öğrencilerin başarılarına katkı sağladığı dile getirilmiş olmasına rağmen incelenen yıllık planlarda okul dışı öğrenme ortamlarına yok denecek kadar çok az yer verilmesi düşündürücüdür. Okul dışı öğrenme ortamları Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2023 Eğitim Vizyon Belgesinde yaygınlaştırılması gereken bir mevzu olarak yer almıştır. Okul dışı öğrenme ortamları Vizyon belgesinin temel eğitim ve ortaöğretim hedefleri arasında belirtilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre 5. Sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planlarında milli mücadele ve Atatürk teması dışında hiçbir temada okul dışı öğrenme ortamlarına yer verilmediği tespit edilmiştir. 5. Sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planında ele alınan temalar düşünüldüğünde birey ve toplum, milli mücadele ve Atatürk, doğa ve evren, milli kültürümüz, vatandaşlık, sağlık ve spor, erdemler, bilim ve teknoloji temalarının kavram alanı olarak çok zengin temalar olduğu görülmektedir.

Bu temaların muhteviyatlarına uygun bir okul dışı öğrenme ortamına yer verilebilirdi.

Araştırma bulgularına göre 6. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planlarında okuma kültürü teması dışında hiçbir temada okul dışı öğrenme ortamlarına yer verilmediği görülmüştür. Öğrencilere bu temada sunulan okul dışı öğrenme ortamı İl Halk Kütüphanesi gezisidir. Bu okul dışı öğrenme ortamı Türkçe dersi öğretim programında "T.6.3.4. Okuma stratejilerini kullanır." kazanımı ile eşleştirilmiştir. 6. sınıf Türkçe dersi yıllık planında ele alınan temaların; okuma kültürü, milli mücadele ve Atatürk, bilim ve teknoloji, erdemler, doğa ve evren, milli kültürümüz, sağlık ve spor, birey ve toplum temalarıdır. Temaların kavramsal zenginliği göz önüne alındığında her bir temaya çok uygun düşecek en az bir tane okul dışı öğrenme ortamına yer verilebileceği görülmektedir. Okul dışı öğrenme ortamlarına ne sıklıkta yer verilmesi gerektiğiyle ilgili bir ölçüt literatürde bulunmamaktadır. Milli Eğitim Bakanlığının okul dışı öğrenme ortamlarının yaygın bir şekilde eğitim kurumlarında kullanılması amacıyla bir kılavuz yayınlamıştır. Bu kılavuzda Milli Eğitim Bakanlığı okul dışı öğrenme ortamlarına ne sıklıkla yer verilmesi gerektiği ile ilgili sınırlamayı milli eğitim müdürlüklerine bırakmıştır. Bu bağlamda Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü de okul dışı öğrenme ortamları ile ilgili bir kılavuz (ODÖOA, 2019) hazırlamış ve ortaokul düzeyinde her şube için 15'er adet okul dışı öğrenme ortamı belirlemiştir. Bu kılavuzda derslerin ilgili konu ve kazanımlarıyla okul dışı eğitim ortamlarının ilişkilendirilerek derslerde okul dışı öğrenme ortamlarından yararlanılması hususunda hedefler belirlemiş olmasına rağmen Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planlarında okul dışı öğrenme ortamlarına çok az yer verilmesi oldukça düşündürücüdür. Araştırmada 7. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planlarında sanat teması dışında hiçbir temada okul dışı öğrenme ortamlarına yer verilmediği tespit edilmiştir. Sanat temasında öğrenciler için planlanan okul dışı öğrenme etkinliği müze gezisidir. Bu etkinlik Türkçe dersi öğretim programında anlama becerisi kazanımlarından "T.7.3.32. Bilgi kaynaklarını etkili şekilde kullanır." kazanımı ile ilişkilendirilmiştir. 7. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planında ele alınan temaların da; erdemler, milli mücadele ve Atatürk, duygular, milli kültürümüz, doğa ve evren, sanat, kişisel gelişim, bilim ve teknoloji temaları olduğu okul dışı öğrenme ortamlarına kolaylıkla yer verilebilecek temalar olduğu anlaşılmaktadır. Buna rağmen 7. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planında sadece bir okul dışı öğrenme ortamına yer verilmesi manidardır.

Araştırma sonuçlarına göre, 8. sınıf Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planında ele alınan temaların kavram alanı çok zengin temalar olmasına rağmen planlarında hiçbir temada okul dışı öğrenme ortamlarına yer verilmediği görülmüştür. Alan yazındaki çeşitli araştırmalarda okul dışı öğrenme ortamlarının öğrenmeye olan katkıları tespit edilmiş olmasına rağmen Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planlarına okul dışı öğrenme

ortamlarına yok denecek kadar az yer verilmesi Türkçe öğretmenlerinin bu konu yeterince fikir sahibi olmadıkları düşüncesini akla getirmektedir.

Okul dışı öğrenme ortamları ile ilgili Türkçe öğretmenlerine hizmet içi eğitim programları düzenlenebilir. Her ilde, okulda ders yılı başında Türkçe dersi zümre öğretmenleri Türkçe dersleri için okul dışı öğrenme ortamlarını planlayıp yıllık ders planlarına koyabilir. Okul idareleri ile birlikte okul dışı öğrenme ortamlarının planlamaları yapılabilir. Türkçe öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarına Türkçe dersi ünitelendirilmiş yıllık planlarında yok denecek kadar az yer vermelerinin nedenleri araştıran ve Türkçe öğretmenlerinin görüşlerini içeren çalışmaların yapılması alan yazına katkı sağlayacaktır.

Kaynakça / Reference

- Achor, E. E., Ogbaba, J., Samuel, A. O. (2014). *Effects of school outdoor activities on senior secondary two (ss ii) students' retention in ecology in jalingo metropolis*. araba, Nigeria, Nigeria Educational Forum, 22 (2), 83-95. Erişim adresi: https://www.academia.edu/19247629/EFFECTS_OF_SCHOOL_OUTDOOR_ACTIVITIES_ON_SENIOR_SECONDARY_TWO_SS_II_STUDENTS_RETENTION_IN_ECOLOGY_IN_JALINGO_METROPOLIS_TARABA_NIGERIA?auto=download
- Akın, F. (2012). *Okul içi ve okul dışı öğrenmelerin öğrenci başarısına etkisi*. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Burdur. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Ay, Y., Anagün, Ş.S., Demir, Z.M. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretiminde okul dışı öğrenme hakkındaki görüşleri. *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140p. Volume 10/15 Fall 2015, p.103-118. doi:http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8702
- Çiçek, Ö., Saraç, E. (2017). Fen bilimleri öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarındaki yaşantıları ile ilgili görüşleri. *KEFAD*. Cilt 18, Sayı 3, Aralık, 2017. doi:http://dx.doi.org/10.29299/kefad.2017.18.3.027
- Karademir, E. (2013). *Öğretmen ve öğretmen adaylarının fen ve teknoloji dersi kapsamında "okul dışı öğrenme etkinliklerini" gerçekleştirme amaçlarının planlanmış davranış teorisi yoluyla belirlenmesi*. Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. Erişim

- adresi:<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Kılıç, D., Nalçacı, A. & Erçoşkun, H. M. (2004). İlköğretimde değişen planlar ve karşılaşılan problemler. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya*. Erişim adresi:https://www.pegem.net/Akademi/kongre_detay.aspx?id=5849
- Kubat, U. (2018). *Okul dışı öğrenme ortamları hakkında fen bilgisi öğretmen adaylarının görüşleri*. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt 1, Sayı 48, 111-135 Aralık, 2018. doi:DOL: 10.21764/maeuefd.429575
- Martin, L. M. W. (2004). An emerging research framework for studying informal learning and schools. *Science Education*, 88 (S1), 71-82. doi 10.1002/sce.20020 Published online in Wiley InterScience (www.interscience.wiley.com)
- Malone, K. (2008). Every experience matters: An evidence based research report on the role of learning outside the classroom for children's whole development from birth to eighteen years. *Report commissioned by Farming and Countryside Education for UK Department Children, School and Families, Wollongong, Australia*. Erişim adresi: <http://attitudematters.org/documents/Every%20Experience%20Matters.pdf>
- Lâçin Şimşek, C. (2011). *Okul dışı öğrenme ortamları ve fen eğitimi. İçinde Lâçin Şimşek, C. (Ed.), Fen öğretiminde okul dışı öğrenme ortamları (1-23)*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Oktay, Ö., Ekinci, S. & Şen, A. İ. (2020). Ortaokul öğrencilerinin mobil bir planetarium faaliyeti hakkındaki düşüncelerinin incelenmesi. *İlköğretim Online - Elementary Education Online*, 2020; 19 (2): pp. 695-717. Erişim adresi: <http://ilkogretim-online.org.tr/index.php/io/article/view/3272/2726>
- ODÖOK. Okul dışı öğrenme ortamları kılavuzu (2019). Erişim tarihi: 13 Kasım 2019, <http://ogm.meb.gov.tr/>
- ODÖOA. Okul dışı öğrenme ortamları kılavuzu (2019). Erişim tarihi: 7 Kasım 2020, https://antalya.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_11/06122634_bbb_04-11-2014_okul_dYYY_son.pdf
- Özbay, M. (2013). *Türkçe özel öğretim yöntemleri I*. Ankara: Öncü Kitap.
- Öztürk, Ş. (2009). Okulda eğitimle bütünleştirilmiş mekân dışı eğitim. *Milli Eğitim Dergisi*, 181, 131-145. Erişim adresi: https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/181.pdf

- Smith, R. & Walsh, K. M. (2019) Some things in life can't be 'Googled:' A narrative synthesis of three key questions in outdoor education. *Journal of Youth Studies*, 312-329, DOI: 10.1080/13676261.2018.1506096
- Tatar, N. & Bağrıyanık, K. E. (2012). Fen ve teknoloji dersi öğretmenlerinin okul dışı eğitime yönelik görüşleri. *İlköğretim Online*, 11(4), 883-896. Erişim adresi: <http://ilkogretim-online.org.tr/index.php/io/article/view/1453/1309.tr>
- Tavşancıl, E. & Aslan, A. E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Yavuz, M. & Balkan Kıyıcı, F. (2012). *İnformal öğrenme ortamlarının ilköğretim öğrencilerinin fene karşı kaygı düzeylerinin değişmesine ve akademik başarılarına etkisi: Hayvanat bahçesi örneği*. X. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi Özet Kitabı. Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Niğde. Erişim adresi: https://www.pegem.net/Akademi/kongrebildiri_detay.aspx?id=135530
- Yavuz Topaloğlu, M. & Balkan Kıyıcı, F. (2018). Okul dışı öğrenme ortamlarında yürütölen etkinliklerin öğrencilerin sosyobilimsel konulara ilişkin görüşlerine etkisi: organ bağışı ve GDO. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 1, 20XX, ss. 36-50, DOI: 10.19160/ijer.350189
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- 2023 Eğitim Vizyon Belgesi (2018). Erişim tarihi: 10 Ekim 2019, <http://2023vizyonu.meb.gov.tr/>

